

Regionledningskonforet
Margareta Lind

2023-12-05

Dnr: RÖ 2023-10075

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sl@regeringskansliet.se

Dnr: S2023/02585

Yttrande - Elektronisk tillgång till barns uppgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården (Os 2023:26)

Inledning

Region Östergötland har beretts möjligheten att yttra sig över Elektronisk tillgång till barns uppgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården (Os 2023:26)". Socialdepartementets utredning har haft till syfte att kartlägga hur den nuvarande ordningen fungerar när det gäller vårdnadshavares direkt tillgång till barns uppgifter inom hälso- och sjukvården inklusive tandvården samt presentera förslag för att åstadkomma en mer ändamålsenlig ordning för att ge vårdnadshavare, enskilt eller tillsammans med barnet, tillgång, genom direkt tillgång eller annat elektroniskt utlämnande, till barns patientuppgifter och andra hälso- och sjukvårdsuppgifter.

Sammanfattning

Region Östergötland välkomnar utredningens ansats att möjliggöra en mer ändamålsenlig ordning gällande tonåriga barns och vårdnadshavares elektroniska tillgång till barns uppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård.

Nuvarande tolkning av lagstiftningen har brister som resulterar i att varken unga personer eller deras vårdnadshavare har elektronisk tillgång till patientinformation mellan tretton och sexton års ålder. Detta skapar hinder på flera fronter. Det begränsar ungdomarnas möjligheter att vara delaktiga i sin egen vård och försvårar förvårdnadshavare att stödja sina barn i kontakt med vården. För många barn skulle det vara fördelaktigt om deras vårdnadshavare redan från ett till fem års ålder fortsätta att ha elektronisk tillgång till deras patientinformation även efter tretton års ålder.

En central fråga i detta fall är balansen mellan behov och risker. I det remissförslag som presenterats finns flera förslag, inklusive möjligheten till direkt tillgång, som ger vårdnadshavare och barn från tretton års ålder elektronisk tillgång till barnets patientinformation. Region Östergötland anser att en sådan fastställd åldersgräns kan göra regleringen alltför stel och att konsekvenserna av detta inte har undersökts tillräckligt. En sådan struktur riskerar att skapa fler problem än den löser. Region Östergötland påpekar att enligt patientlagen bör ett barns åsikt om vården och behandlingen vägas in i förhållande till deras ålder och mognad. En liknande inställning borde enligt Region Östergötland även

Regionledningskontoret
Margareta Lind

2023-12-05

Dnr: RÖ 2023-10075

appliceras på barns inställning till elektronisk tillgång till deras patientinformation snarare än att en fast åldersgräns fastställs.

Region Östergötland anser att en nationellt överenskommen stegvis modell, såsom den Inera har föreslagit i sin *rapport Aldersgränser i I 177-(jänster*, med tillåten åtkomst för vårdnadshavare *upp* till femton år och som kompletteras med individuella men- och behovsbedömningar, vore ett bättre alternativ som regleringsmodell än lagstadgade åldersgränser.

Yttrande:

- Region Östergötland avstyrker förslaget om fasta åldersgränser i lag, och förespråkar istället en mer flexibel, nationellt överenskommen stegvis modell som utgår både från barns rätt till stöd av sina vårdnadshavare och deras rätt till sk-ydd för sin personliga integritet och säkerhet. Region Östergötland menar att den långa tidsperiod för vårdnadshavares elektroniska tillgång som föreslås är ett stort avsteg från grundtanken om att brun i takt med stigande ålder och mognad ska få ökad självbestämmanderätt och rätt att förfoga över sin egen information och sekretess. Region Östergötland anser vidare att riskerna som förslagen kan komma att innebära för gruppen barn som har skyddsbehov inte är tillräckligt omhändertagna.
- Region Östergötland instämmer i vikten av att barn har möjlighet att motsätta sig vårdnadshavares elektroniska tillgång, men ser att promemorians förslag innebär att ett stort ansvar läggs på barn samt på hälso- och sjukvårdspersonal, och att en fördjupad konsekvensanalys behövs.
- Region Östergötland menar att förslaget att uppgifter ska spärras för vårdnadshavaren om barn som har fyllt tretton år motsätter sig behöver kompletteras. För att skydda barnet behöver uppgifterna döljas för både vårdnadshavare och barn. Samtidigt vill Region Östergötland peka på vikten av att det finns rutiner för att involvera tonåriga barn i vården på andra sätt än genom direktåtkomst, så att de inte går miste om viktig information och uppgifter om sig själva.
- Region Östergötland bedömer att förslaget om vårdgivares informationsplikt vid varje vårdtillfälle inte är tillräckligt genomlyst och skapar flera frågor.
- Region Östergötland instämmer i att tonåriga barns elektroniska tillgång till sina uppgifter behöver möjliggöras och att förslaget i grunden är positivt. An skriva in en fast åldersgräns i lag riskerar dock att bli för stelbent i relation till olika barns behov och förutsättningar. En nationellt överenskommen modell som enklare kan justeras är sannolikt ett bättre alternativ. Region Östergötland föreslår även att 4 kap. 3 § patientlagen skulle kunna kompletteras med en skrivning som gäller barnets tillgång till sina patientuppgifter.

Regionledningskontoret
Margareta Lind

2023-12-05

Dnr: RÖ 2023-10075

- Region Östergötland instämmer i att barns och vårdnadshavares tillgång till barns hälso- och sjukvårdsuppgifter i den nationella läkemedelslistan behöver förtydligas. Region Östergötland vill i detta sammanhang lyfta problematiken med att spärrarna i patientjournalen respektive nationella läkemedelslistan inte är samordnade och att detta kan medföra risker. Region Östergötland önskar därför ett tydliggörande om hur den praktiska hanteringen av spärrar förväntas påverkas av förslagen i promemorian.
- Region Östergötland tillstyrker förslaget om att barn och vårdnadshavare var för sig får medges direktåtkomst till barns uppgifter i den nationella läkemedelslistan.
- Region Östergötland anser att uppgifter i den nationella läkemedelslistan behöver döljas för både vårdnadshavare och barn oavsett om orsaken är sekretess eller att barnet har motsatt sig vårdnadshavarens tillgång.
- Region Östergötland befarar att de pågående parallellprocesser som rör anpassning av journalsystem för anslutning till den nationella läkemedelslistan, liksom införandet av helt nyajournalsystem, gör promemorians förslag om nya skyldigheter svåra att möta redan till sommaren 2024.
- Region Östergötland vill lyfta en potentiellt allvarlig risk i det nuvarande systemet för vårdnadshavarspärri i E-hälsomyndighetens webbtjänst Förskrivningskollen, som innebär att utsatta barns uppgifter riskerar att röjas för deras vårdnadshavare.
- Region Östergötland instämmer i utredningens bedömning att flera förutsättningar behöver finnas på plats om förslagen i promemorian ska kunna införas på ett ändamålsenligt sätt. Såväl teknisk utveckling som verksamhetsutveckling, kompetensutveckling och informationsinsatser är nödvändigt. Region Östergötland bedömer därför att I juli 2024 är alltför tidigt för ikraftträdande.
- Flera av förslagen förväntas öka vårdgivarnas kostnader, vilket Region Östergötland menar ska kompenseras av staten.

Marie Morell
Regionstyrelsens ordförande

Mikael Borin
Regiondirektör

